

ALFA 4/22

BULLETIN FAKULTY ARCHITEKTURY ČVUT

ČVUT

FA

SOUTĚŽE**O cenu děkana FA ČVUT 2022 – viz s. 3**

Stavba roku 2022, vypisuje Nadace ABF. Cena Nadace ABF: návrhový ateliér Hlaváček – Čeněk, design-build, Ústav navrhování II FA ČVUT, – Lavička, Silo a Křeslo. **Porota:** Martina Hovořáková, Jan Pašek, Jan Vrana (předseda), ing. Ladislav Vaněk, ing. Renata Zdařilová.

DesingBlok 2022. Pořádá Profil Media, s. r. o. Cena za nejlepší školní prezentaci: Ateliér Jaroš – Bednář, Ústav designu FA ČVUT. **Porota:** Andrew Ayers, kritik designu a architektury, editor magazínu PIN–UP, GB; Anne-France Berthelon, prezidentka poroty cen DesignBlok 2022, kritička (FR); Ana Dominguez, editorka a kurátorka v oblasti designu (ES); Vanessa Chenaie, šéfredaktorka magazínu IDEAT (FR); Barbara Minetto Magis (IT).

PŘEDNÁŠKY

Palác Chemapol – Investa, aneb kde se vzal Itala v Praze. Prof. Pavel Kalina. Posluchárna úterý, 6. 12. / 17.00.

Mánesův most, doc. Michael Rykl, úterý, 13.12. / 17.00

11. ročník volného přednáškového cyklu, pořádá Ústav památkové péče a Ústav teorie a dějin architektury FA ČVUT, ve spolupráci s ICOMOMOS, pod vedením prof. Václava Girsy.

KNIHOMOL

„Knihomolská“ rubrika se po letech „vylila z břehů“ – pod náporu nového zadání: která otázkami mi zůstala v hlavě po přečtení knihy, článku, věty... S tím se svěřuje pedagog a student. Na stranách 14–15 v rubrice Knihomil.

NOTES**Volby do akademických senátů****Výsledky**

Ve dnech 14. a 15. listopadu 2022 se konaly volby do AS FA ČVUT a AS ČVUT.

AS ČVUT

Akademičtí pracovníci. Zvolení kandidáti (podle pořadí): Dana Matějovská, Ladislav Lábus, Klára Brůhová. Studující. Zvolení kandidáti (podle pořadí): Václav Holuša, Lucie Kadrmasová. Volili se tři zástupci akademických pracovníků

a dva zástupci studujících. (Podmínkou platnosti voleb v 1. kole je účast minimálně 15 % členů akademické obce volebního obvodu FA ČVUT. Volební účast v obvodu akademických pracovníků byla 46 %. Volební účast v obvodu studentů byla 28 %.)

Kandidáti

AS ČVUT – komora akademických pracovníků: Klára Brůhová, Ladislav Lábus, Dana Matějovská.

AS ČVUT – komora studentů:

Václav Holuša, Lucie Kadrmasová, Dagmar Richtrová, Šárka Vohralíková, Yussuf Zachar.

AS FA ČVUT

Akademičtí pracovníci. Zvolení kandidáti (podle pořadí): Jan Jakub Tesař, Jan Sedlák, Klára Brůhová, Michal Kohout, Jiří Kárník, Jana Zdráhalová, Hana Seho, Dana Matějovská, Martin Čeněk, Henrieta Nezpěvákova.

Studující. Zvolení kandidáti (podle pořadí): Tomáš Vojtíšek, Josef Holeček, Viola Ebermannová, Vojtěch Trochta, Dagmar Richtrová.

Volí všichni členové akademické obce. Pět členů-studentů a deset členů – akademických pracovníků.

(Podmínkou platnosti voleb je účast minimálně 30 %; do komory akademických pracovníků byla 35,85 %, do komory studentů byla 33,85 %.

Kandidáti

Komora akademických pracovníků: Klára Brůhová, Martin Čeněk, Adéla Chmelová, Jiří Kárník, Vladan Klement, Michal Kohout, Ladislav Lábus, Dana Matějovská, Romana Michalková, Henrieta Nezpěvákova, Jan Sedlák, Hana Seho, Jan Jakub Tesař, Jana Zdráhalová.

Komora studentů:

Martin Diviš, Natálie Doskočilová, Viola Ebermannová, Josef Holeček, Matyáš Kočíš, Dagmar Richtrová, Vojtěch Trochta, Tomáš Vojtíšek, Yussuf Zachar.

Architektonické „osmdesátky“ ČSSR v Gruzii a Španělsku: Projekt „**Architektura osmdesátých let v Československu**“ představuje mapování oboru v předlistopadovém období. (S podporou MK ČT – program NAKI II – vyšly již čtyři tematické publikace.) Výsledky prezentoval zahraniční odborné veřejnosti prof. Petr Vorlík

O cenu děkana FA ČVUT 2022

Vítězové studentské soutěže O cenu děkana FA ČVUT 2022. Zleva Natálie Finsterlová, Marianna Páleníková, Lucie Flanderková, Jessica Kleistnerová, Victoria Cheremnykh, Karolína Čechová, David Foud, Karolína Hausenblasová. Foto Jiří Ryszawy

PRAVIDLA SOUTĚŽE**O SOUTĚŽI**

Cena děkana FA ČVUT je oceněním mimořádných semestrálních, diplomových, dizertačních a vědecko-výzkumných prací za daný akademický rok. Cílem ceny je prezentace excelentní tvůrčí práce studentek a studentů FA ČVUT a reflexe kvality a směřování výuky na FA ČVUT.

OKRUH ÚČASTNÍKŮ

Studenti FA ČVUT (bakalářského, magisterského a doktorského studia) – jednotlivci nebo týmy.

PŘEDMĚT OCENĚNÍ

Studentské projekty a práce vypracované v rámci výuky na FA ČVUT v daném akademickém roce.

SOUTĚŽNÍ KATEGORIE

Cena děkana bude udělena v těchto soutěžních kategoriích:

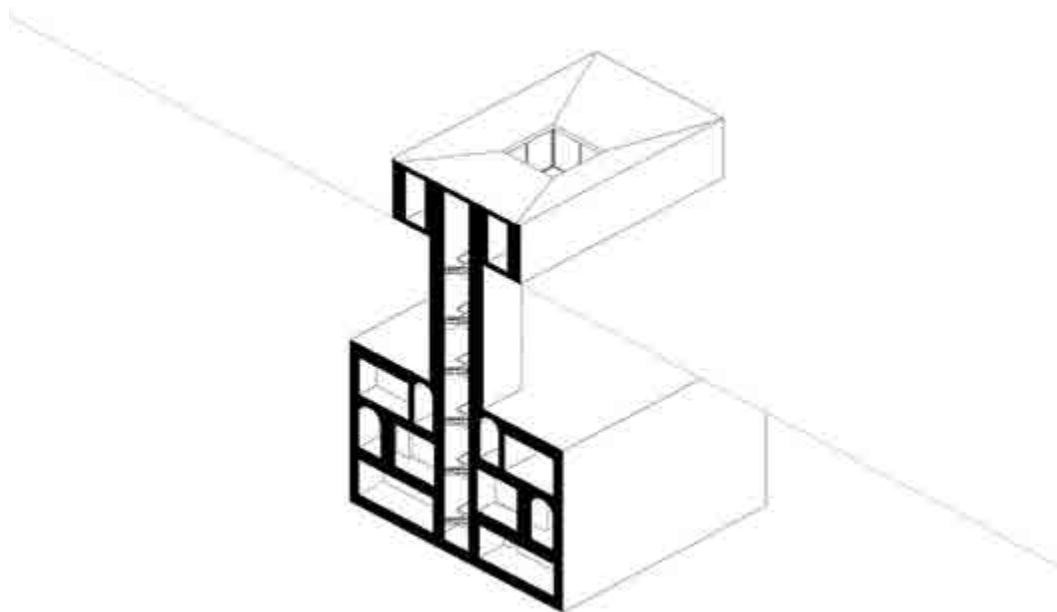
- ateliérový projekt prvního ročníku
- ateliérový projekt v kategorii: architektura, urbanismus, krajinářská architektura, design, diplomová práce
- teoretická semestrální práce
- věda a výzkum

Práce nominují vedoucí ateliérů, členové komisi pro obhajobu diplomových prací a komisi pro obhajobu dizertačních prací, vedoucí semestrálních prací prostřednictvím vedoucího ústavu, školitelé a vedoucí ústavů podílejících se na DSP.

POROTA

O udělení Ceny děkana rozhodují odborné poroty složené ze zástupců FA ČVUT a externích odborníků, jmenované děkanem:

- Porota pro hodnocení ateliérových a diplomových projektů: Sedmičlenná odborná porota složená z děkana FA ČVUT a šesti externích odborníků jmenovaných děkanem, s přihlédnutím k zastoupení všech kategorií.
- Porota pro hodnocení teoretických semestrálních a vědecko-výzkumných prací: Sedmičlenná odborná porota složená z děkana, proděkana pro vědu, výzkum a uměleckou činnost, jednoho interního člena a čtyř externích expertů jmenovaných děkanem. Za člena poroty nelze jmenovat více jak tři členy z poroty předešlého ročníku. Porota si na posouzení návrhů může přizvat specialistu z příslušné oblasti. Přizvaní specialisté mohou přednést svůj názor, nemožou se ale zúčastnit rozhodování poroty a hlasování.

Řez – axonometrie

Řez – vizualizace

Autorská zpráva

Válka. Slovo, které v každém z nás vyvolává pocity úzkosti, strachu a nebezpečí. Před válkou se ovšem lze ukrýt do podzemního bunkru. V tom mém každé ze tří pater disponuje čtvercovým otevřeným prostorem a malými komůrkami, které jsou využity různým způsobem: jako místo pro spánek, jako koupelna, sklad. Po bunkru je možno se pohybovat po točitých schodech a výtahem, obojí vede až do chatky nad terénem, do které se dostává světlo pouze z vnitřního čtvercového atria.

Hodnocení poroty

Progresivní práce s tématem hradního půdorysu. Porotu fascinovalo inovativní převedení tohoto principu do podzemí a vytvoření bunkru jako útočiště před válkou. Autorka pracuje se základními architektonickými tématy, která byla již použita v minulosti, ale uchopila je novým způsobem. Použitím principu obsluhovaných a obsloužených prostor a definice jejich vzájemných proporcí vzniká příjemný prostor k pobývání. Projekt je aktuální, prostorově zajímavý a velmi kvalitně prezentovaný.

Přihlášeno 18 prací; finalisté: Natálie Finsterlová, Dominik Nosko, Nina Šujanová.

Porota: Dalibor Hlaváček, Jan Němeček, Tomáš Novotný, Jiří Opočenský, Lucie Vogelová, Markéta Zdebská
(pro všechny práce na s. 4–13)

Vizualizace

Ateliérový projekt 2.–5. ročníku

Karolína Hausenblasová, ateliér Císler – Milerová,
Ústav nauky o budovách FA ČVUT, Skleník Na Brusnici

Pohled – západ, vizualizace

Autorská zpráva

Návrh vychází z charakteru současného stavu bastionů severního opevnění Prahy. Solitérní stavby, ruiny zdí, parkové úpravy a blízký kontakt s Hradem. Nároží vnímám jako možnost propojení světů. Překročení hranice. Brusnice je předpolím Lumbeho zahrad klesajících k Jelenímu příkopu. Při dobré vůli lze ze Střešovic dojít na Malostranskou prakticky jen zahradami. Probořené ohbí hradeb může být novou brankou do starého srdce Prahy. Veřejný skleník protahuje osu Jelení ulice. Narovnění tramvajové trati dle původní kurtiny rozšiřuje louku otevírající se výhledu na katedrálu sv. Víta. Stříbrná kolonáda obepíná poloprůhledný objem stavby, sloužící jako zastřešené zázemí parku. Leptané sklo společně s rostlinami za obálkou vytváří živý obraz promítající se na stěny parku. Zahrada v zahradě.

Hodnocení poroty

Práce představuje subtilní, ale přesto velmi komplexní a čitelný zásah do území, které si zcela jistě zaslouží kultivaci. Neokázalost, s jakou studentka tvaruje cestní síť a úpravy terénu, navozuje jistou samozřejmost, se kterou lze návrh vnímat. Akcent v podobě veřejného skleníku/kavárny, drobného architektonického objektu s jednoduchým provozním řešením, je adekvátní a vytváří příjemné zázemí lokality. Návrh je navíc kvalitně a přehledně prezentován.

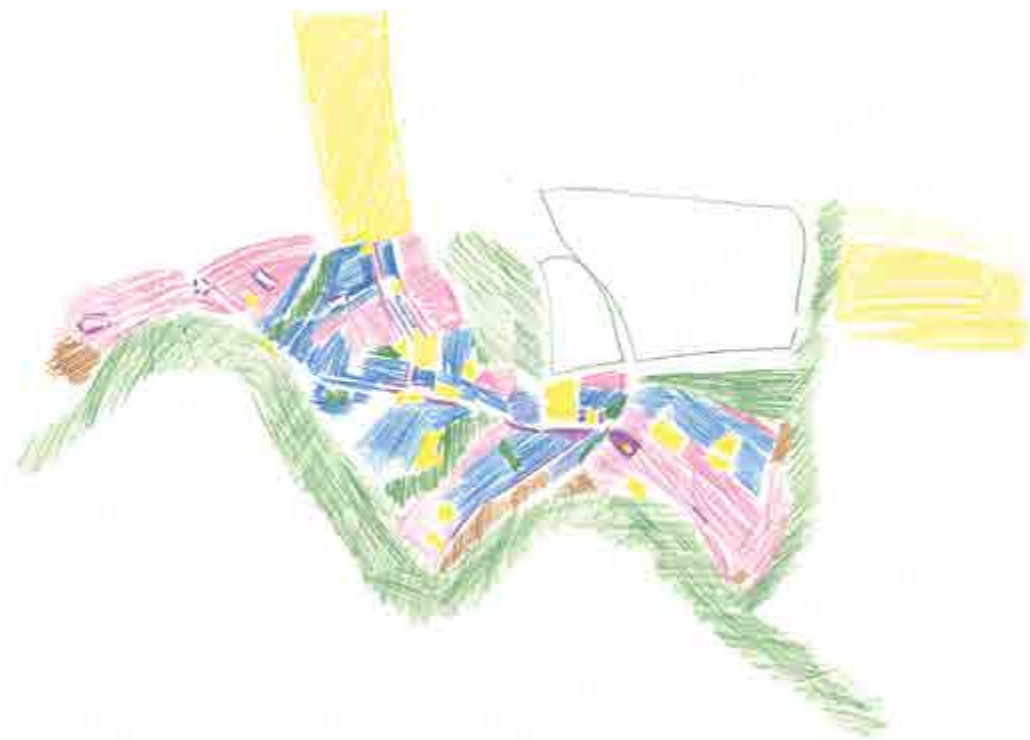
Finalisté: Karolína Hausenblasová, Markéta Kašparová,
Alena Richterová.

Situace

Pohled – jih, vizualizace

Skica

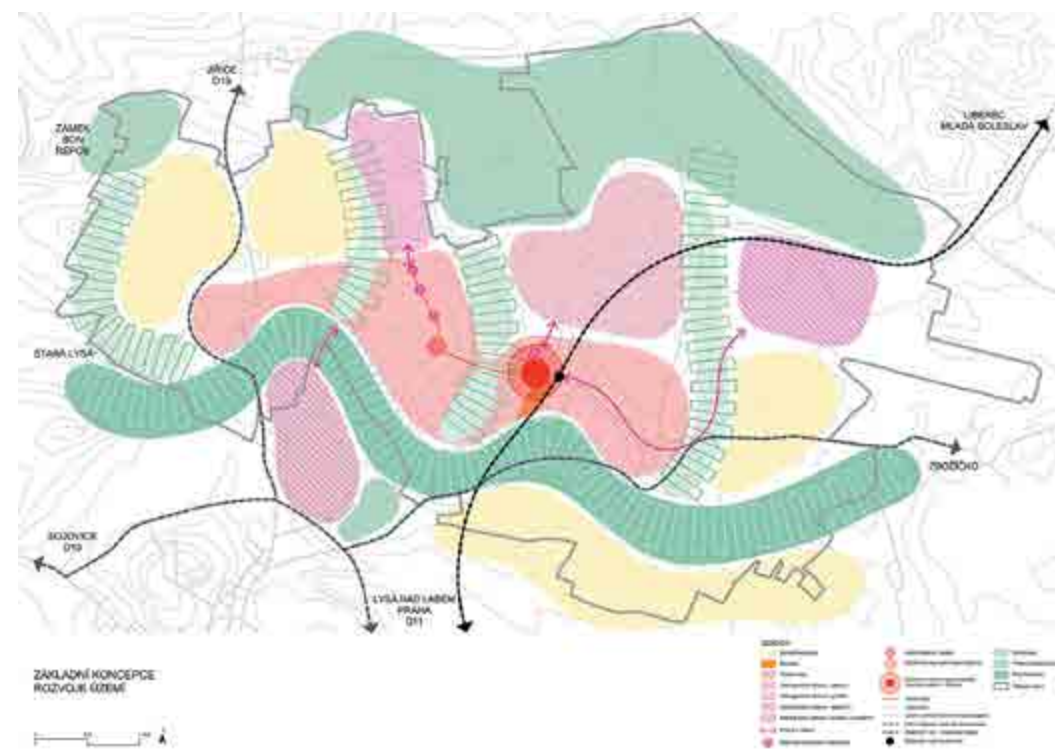
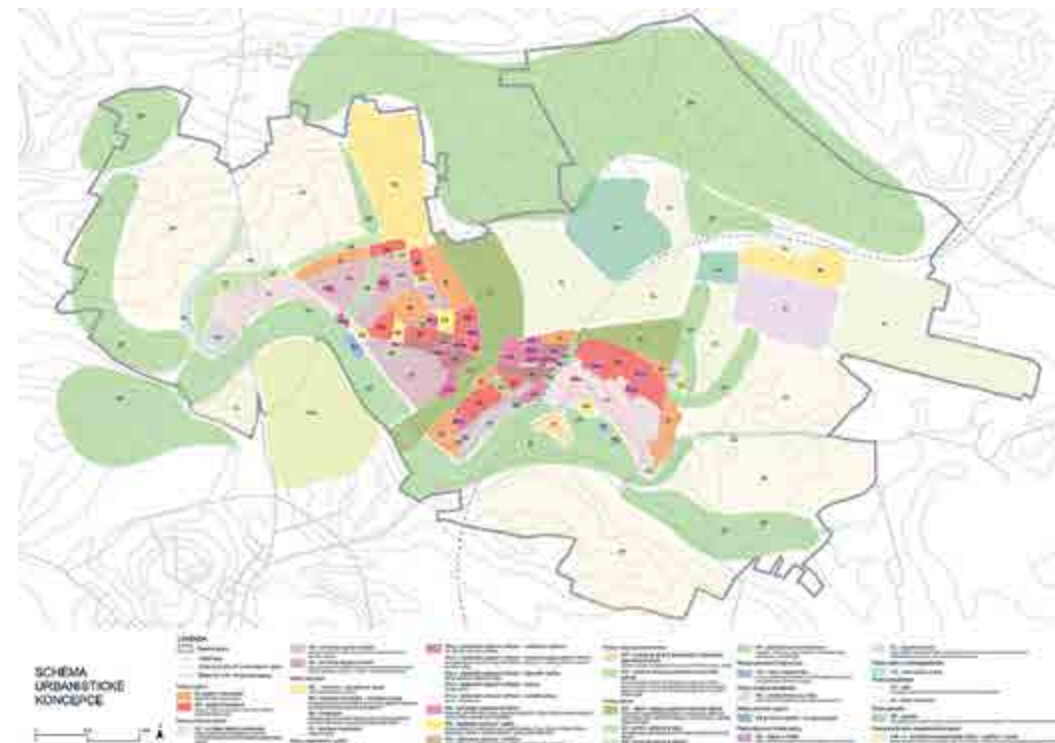
Autorská zpráva

Projekt územního plánu Milovice vychází z urbanistického projektu letního semestru 2021. Projekt byl založen na vizi vytvoření dvojměstí Milovice – Lysá nad Labem. Podrobně se zabýval pouze centrální částí města s největšími nedostatky v rozmezí mezi železniční stanicí a východním cípem Benátecké Vrutice. Návrh územního plánu pojímá celé území obce Milovic včetně oblasti Božího Daru. Územní plán umožňuje další rozvoj Milovic v rozvojových plochách. Dochází k doplnění ploch občanského vybavení, zapojení města do širší krajinné sítě a vytvoření souvislé kvalitní sítě veřejných prostranství s využitím stávajících kvalit území a jejich podporou.

Hodnocení poroty

Projekt přináší do plánování koncepční práci se strukturou sídla, dopravní infrastrukturou i uspořádáním krajiny. Širší hodnoty pak zdařile převádí do detailního řešení. Porota ocenila i prezentaci geneze koncepce, která je cenná při obhajobě projektu před zadavatelem.

Finalisté: Karolína Čechová a Victoria Cheremnykh; Karolína Myšková, Laure Philippe a Matěj Střecha; Daniel Solovev a Evgenia Bashkova.

Lucie Flanderková a Jessica Kleistnerová,

ateliér Salzmann – Bečvářová,

Ústav krajinářské architektury FA ČVUT, Rožmitál pod Třemšínem,

Cesty Jakuba Jana Ryby, Krajinou rybníčního půlměsíce

Situace – vizualizace

Autorská zpráva

V Rožmitálu pod Třemšínem pro nás byla od první chvíle tématem voda. Není proto divu, že jsme si jako zadání vybraly právě rybníční soustavu, která protkává katastrální území napříč. Chceme přiblížit lidi k vodě, vodu k lidem. S návrhem jednotlivých minimálních zásahů souvisela i nová cestní síť, na kterou jsme navázaly protierozní opatření, která by na orné půdě dokázala vodu zadržet.

Hodnocení poroty

Autorský tým navrhl malé chytré zásahy, které podporují prostupnost a obytnost krajiny. Práce je poutavě a srozumitelně prezentována. Porota také oceňuje týmovou práci krajinářské architektky s architektkou.

Finalisté: Lucie Flanderková a Jessica Kleistnerová.
(S ohledem na omezený počet nominovaných prací se porota rozhodla vyhlásit jako finalistu pouze jeden autorský tým.)

Vizualizace, vpravo dole stávající stav

Řešení – perspektiva, vizualizace

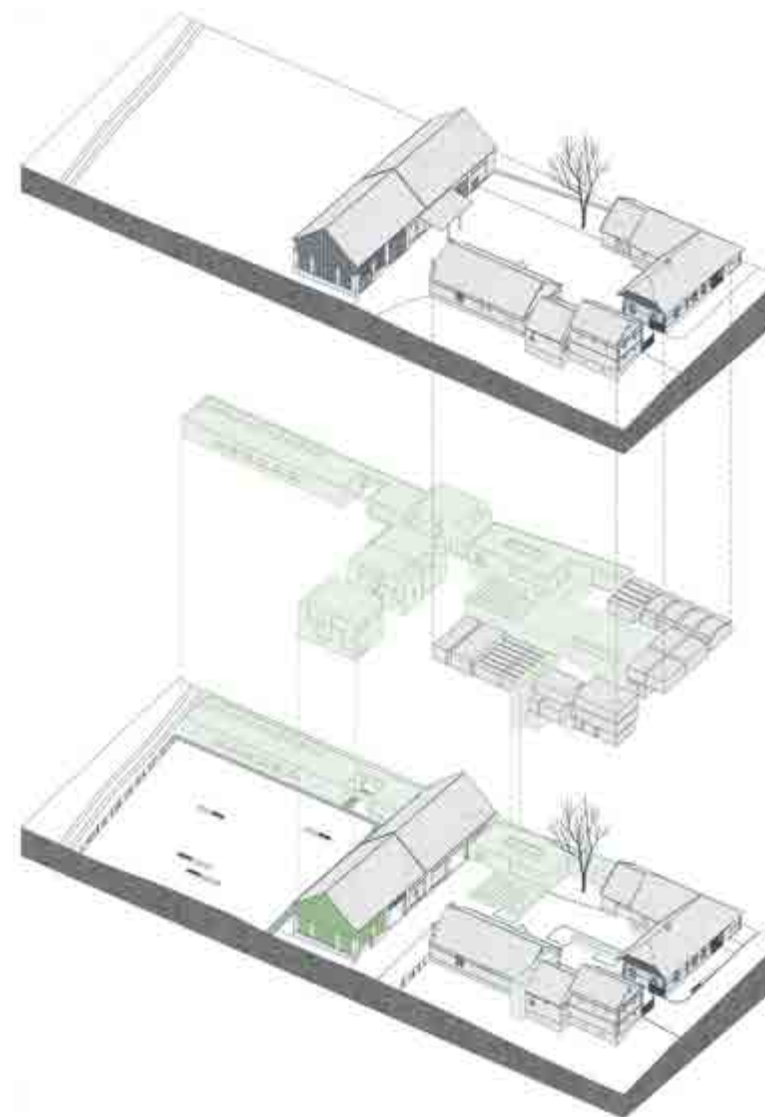
Autorská zpráva

Diplomní práce se zabývá řešením Institutu Paměti národa pro Plzeňský kraj umístěný do venkovské usedlosti v obci Úboč na Domažlicku, která byla jedním z mnoha statků postižených perzekucemi v padesátých letech 20. století. Návrh využívá stávající objekty a doplňuje je o podzemní i nadzemní objekty koncipované do jednoduché formy, které propojují stavby do jednoho celku. Dochází ke konverzi jednotlivých stávajících staveb, ale zároveň zůstává zachován autentický vzhled objektů bez výrazných vnějších zásahů jako nositel paměti místa. Součástí návrhu je audiovizuální expozice Institutu Paměti národa a prostory pro vzdělávání.

Hodnocení poroty

Porotci ocenili citlivé a komplexní zpracování aktuálního tématu, kdy jsou očištěné historické struktury kultivovaně doplněny o prvky soudobé architektury.

Přihlášeno: 24 prací, finalisté: David Foud, Marek Kratochvíl, Kristýna Mastná.

Řešení

Obytná část čp. 34 v Úboči. Místnost, kde se změnil vývoj statku na následujících 40 let.

Mariana Páleníková, vedoucí práce Tomáš Efler,
Ústav památkové péče FA ČVUT, Dom odborov Istropolis
v Bratislave, Revitalizácia ikony slovenskej povojnovej
architektury

**Teoretická
semestrální
práce**

Dom Odborov Istropolis / foto archiv

Autorská zpráva

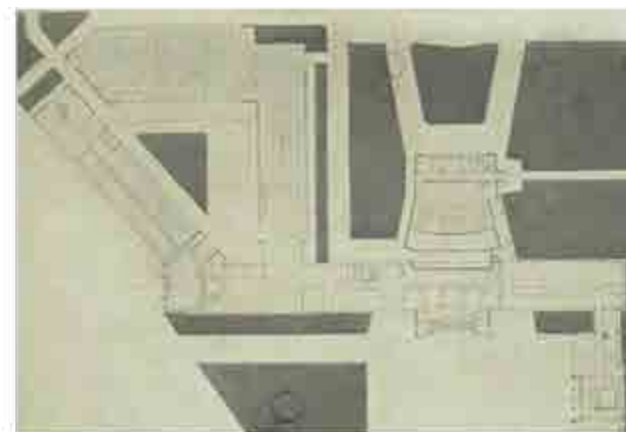
Diplomová práce ponúka víziu revitalizácie komplexu Istropolis so zameraním na Dom odborov. Súbor je upravený pre funkčné požiadavky Kultúrneho a kongresového centra. V snahe ponúknuť stratégiu na prácu s architektúrou druhej polovice 20. storočia je ponúknutý návrh pre širšiu zónu ako aj pre samostatný objekt. Sú použité prístupy adaptácie na novú funkciu, revitalizácie pôvodného konceptu ako aj kontextuálna dostavba. Návrh zahŕňa riešenie prilahlého verejného priestoru, nový koncept komunikácie a funkčného rozloženia. Cieľom je citlivá architektúra, ktorá zachová a rozvinie kvality pôvodného konceptu pre potreby budúcej doby.

Hodnocení poroty

Práce z niekoľkých úhlů pohľadu zkoumá histórii, podobu a potenciál významného architektonického souboru Istropolis v Bratislave. Soustředí se na urbanistické a prostorové souvislosti, použité materiály, konstrukce, design a výtvarná díla, a podává tak plastický obraz nejen o stavbě samé, ale i o dobových ambicích do ní vložených. Porota ocenila precizní, vyváženou strukturu textu, jazykovou vytříbenost i pečlivý badatelský přístup studentky, které se i přes pozornost upřenou na Istropolis mnoha odborníky podařilo dohledat dosud neznámé historické materiály. Respekt si studentka vysloužila i svou morální integritou a energií, kterou vložila do studia (a následně návrhu revitalizace) stavby, jejíž osud byl už v době této práce zpečetěn.

Přihlášeny čtyři práce; finalisté: Eliška Houdová, Katarína Tomášiková, Marianna Páleníková.

Porota: Dalibor Hlaváček, Josef Chybík, Petr Kratochvíl, Henrieta Moravčíková, Martin Pospíšil, Maria Topolčanská, Petr Vorlík.

návrh pre síťsz 1956 - III. cena
T. Gebauer, F. Konček, I. Skoček, L. Tidl

Plánovaná výstavba od Immocapu

Proces búrania píllovej fasády, foto archiv

Cena za ateliérový projekt 2.-5. ročníku v kategorii Design nebyla udělena.

Finalisté: Martin Boukal, Petr Brancuský / Natálie Horská.

Na téma přihlašování studentů do ateliérů

Hovoříme se senátorem Tomášem Vojtíškem

Stávající systém přihlašování do návrhových ateliérů není jednotný. A nenabízí rovné podmínky: je výhodnější pro průbojně osobnosti a leckdy je stresující pro studenty i pedagogy. Vede k rozvíření nůzek mezi jednotlivými ateliéry, kdy si někteří vedoucí vybírají tzv. nejlepší studenty na základě portfolií, zatímco jiné ateliéry usilují o demokratický výběr na základě losování, anebo případně metodou „kdo dřív přijde...“ Systém zároveň neumožňuje uplatnění dohodnutých principů, jakým je například maximální počet studentů v ateliéru a systémem společných prezentací není vstřícný pro zahraniční studenty.

Studijní komise Akademického senátu FA ČVUT pod vedením předsedy komise, senátora Tomáše Vojtíška, uspořádala letos 24. října v Archicafé veřejnou debatu pod názvem Studijní komise LIVE. Fakultní zpravodaj požádal studentského senátora o rozhovor.

Alfa: Kdy se vlastně zrodila myšlenka diskutovat téma přijímání do ateliérů?

T. Vojtíšek: Moje iniciativa vzešla z nespokojenosti lidí se způsobem přijímání do návrhových ateliérů.

A co vy – vy sám jste spokojen?

Já taky ne. Napadlo mě to asi v den letošního zápisu do ateliérů. A myšlenka vycházela z mojí zkušenosti, ale i ze zkušenosti mých kamarádů. Buď je ateliéry odmítaly, z jejich pohledu leckdy neoprávněně, nebo byli vystaveni jiné stresové situaci.

Když stojíte tři hodiny ve frontě na zápis do ateliéru, slyšíte leccos. A taky vám ovšem během čekání unikají jiné ateliéry, protože se jim v mezidobí naplnila kapacita. A začnete mít podezření, že stávající systém, který kotví kdesi v určité šedé zóně, nahrává studentům, kteří mají ostré lokty. Což je i názor pana děkana. Ti, kteří se třeba nebojí z mého pohledu asi až amoralních věcí, například vedoucímu zalhat

na dotaz, jestli mají svá portfolia ještě někde jinde, a oni odpoví: ne, ne, vy jste moje priorita, přestože už mají zadní vrátka otevřená... Můžete opáčit, jojo, tak to přece je a asi i bude v naší praxi. Prostě vyhrávají silnější lokty. Já jsem ale přesvědčený, že škola má být dobrá a rozvíjející i studenty, kteří se necítí dobře, když třeba musí vedoucímu, který je přijal, odřeknout, protože je přijal mezitím někdo jiný. Ti studenti s ostrými lokty, pro které je běžná praxe poslat nebo dát portfolia do více než jednoho ateliéru, jsou vlastně ve velké výhodě, protože si ta místa zajistí. A nekoukají ani na svoje kolegy, kterým blokují místo, ani na pedagoga, kterému třeba blokují parcelu a on s ní počítá, a nakonec má v modelu prázdnou hmotu bez oken, protože tu parcelu pak už nikdo nedělá...

Dovolte osobní odbočku – když jste začal parcelou: jaké zadání jste si vybral?

Chtěl jsem do ateliéru Hlaváček – Minarovič – Čeněk – hlavně kvůli dobrým zkušenostem mých kamarádů. A když se ptáte na zadání, pak Vršovice, konverze Koh-i-noor. Takže jsem šel do neznáma. Nechci říct, že mě diskvalifikovalo, že studenti, kteří v ateliéru už pracovali, mají přednost. Během předcházejícího roku jsem byl v ateliéru Kohout – Tichý, jejichž zadání na Nové Dvory mě taky velmi lákalo, a vlastně jsem si mezi nimi vybíral celé prázdniny. Takže kdyby mě u Kohouta neznali a nevytvořili pro mě novou parcelu, asi by mě taky nepřijali, protože neměli už místo – poté, co jsem se v deset večer dozvěděl, že u Hlaváčka s Čeněkem a Minarovičem to nevyšlo. Jenže je teď potřeba se ptát, co když někdo není tak průbojný jako já? A prostě na něj to místo nezbude. Co má dělat? A jak je zajištěno, že bude dělat bakalářskou práci dejme tomu v nějakém prostředí, které zná nebo má rád nebo tam chce být...

Koho jste na nedávnou veřejnou debatu o přijímání do ateliérů jako předseda senátní studijní komise pozval?

Předešlu, že jsem v senátu necelý rok. A jako předseda studijní komise jsem cítil, že naše

Foto archiv

studijní témata jsou živá. Nový děkan má navíc zájem školu někam a nějak posunout... Jeho vize se ovšem ještě utváří a není definitivní. Pro mě přišel tedy námět přijímání studentů do návrhových ateliérů ve správný čas: Aktivizovat studenty a pedagogy a zjistit, jak je ta věc vnímaná. Jak výběr funguje na jiných školách. Jak to bylo v historii. Co děkan plánuje do budoucna. A jako nejlepší platforma mi přišla otevřená debata. Možná to mohla být nějakým způsobem uzavřená věc, resp. uzavřená schůzka. Ale to by byla strašná škoda, protože bychom nedostali žádné nové podněty. Mimochodem nesmím zapomenout, že v organizaci debaty mi pomáhal Spolek posluchačů architektury.

Takže koho jste pozvali? Mohl přijít kdokoli?

Jednak jsme informovali kolegium děkana, přičemž děkan pozval i vedoucí návrhových ateliérů, a nakonec dorazil i proděkan pro studijní záležitosti. A pozval jsem i emeritního děkana prof. Lábus, který zná téma velmi dobře. Paralelně běžela propagace, kterou měl na starosti Spolek.

Kolik dorazilo lidí?

Zúčastnilo se jich zhruba šedesát.

Jak jste definovali stávající situaci? Tedy onen problém přístupu školy? Dá se nějak zakotvit?

Problém leží právě v nezakotvení. Ukotvený je třeba maximální počet čtyřiceti studentů v ateliéru. A povinnost absolvovat během bakalářského studia dva ateliéry. Ale i v tom počtu dochází k výrazným odchylkám. Protože do počtu nemusí být zahrnut například

diplomynebo prováděčky... Což nezbavuje ateliéry zátěže, spíš možná naopak. Navíc existují například ateliéry, kde se pracuje ve dvojicích – na jednom bytovém projektu. To také může měnit počty. Takže dochází k tomu, že v některém ateliéru navrhuje čtyřicet studentů a v jiném je jich šest... Já osobně ale vnímám jako hlavní problém fakt, že v současné chvíli není jako pevně daný třeba okamžik, kdy má student dorazit na pohovor v ateliéru. Existuje určitý úzus, že se dorazí vždy po prezentaci zadání čili v pět odpoledne. Jenže naprostá většina ateliérů přijímá v průběhu celých prázdnin – na základě emailu a portfolií, které jdou také emailem. Takže ateliérová kapacita může už být vlastně v době zápisu třeba plná. To je jeden problém. Další nastává v situaci, kdy má o ateliér zájem více studentů než jen čtyřicet. Takže je potřeba některé studenty odmítnout, a tam právě dochází k největší diferenciaci, kdy se někteří vedoucí drží způsobu, který tady fungoval dřív – losování. V jiných ateliérech záleží třeba na čase, protože pro určitého pedagoga je čas jakýmsi rovnítkem v projevení zájmu. Dejme tomu, že kdo přijde v šest, má přednost před kolegou, který přijde v devět. Ale naprostá většina si vybírá na základě portfolia, s čímž přichází množství konsekvencí. Od sociálního rozměru, kdy si prostě ne každý může dovolit vytisknout tři portfolia na papír s gramáží 250, až po situaci, kdy ne každý umí udělat portfolio, protože počítačová grafika se učí až ve čtvrtém semestru. Takže tu vidíme různé důsledky, které nemusí být na první pohled zřejmé.

Přihlašování do ateliérů, foto: Štěpán Hon

Jak vidno, jde o velice složitou tematiku, zdánlivě je jen provozní, ale její tkáň je velice bohatě prokrvená. Ti dobří, řečeno v uvozovkách, jdou tam, kam chtějí, ale co s těmi tzv. nedobrymi? I ti jsou přece studenty veřejné školy. A byli do této školy dokonce vybráni. Vždyť i na ně přispívá občan v demokratickém státě ve svých daních... Svěbytný přístup panoval v době nesvobody, jak precizně popisuje prof. Lábus předlistopadovou fakultu. (viz. s. 20 – pozn. red.) A je tu i zásadní rozdíl mezi školou privátní...

Tady existují dva názorové proudy, které byly také zastoupeny v naší debatě v Archicafé. Množství pedagogů tvrdí, že si nemohou vybrat ty nejlepší, a naopak vyjadřují radost, když se průměrný student posune nebo kdy ho dobří studenti s sebou vytáhnou... Vždyť od toho máme vertikální ateliéry. Ale pak jsou ateliéry, kde se opravdu vybírají studenti na základě portfolia nebo pohovoru. Ale měl bych poctivě říct, že já sám osobně nemám v tomhle jasno. Nicméně je pravda, že ve chvíli, kdy princip přijímání běží dvoukolejně, dochází k rozevírání nůžek, kdy existují specifické ateliéry, které berou ty nejlepší, a naopak jiné, které berou ty průměrné, protože mají chuť je posouvat dál. Jenže pak logicky ten ateliér není třeba nejlepší...

Je nejlepší nejlepší?

Ale z jakého pohledu nejlepší myslíte? Jak se zvenku pozná dobrý ateliér od nedobrého?

To se asi nedá říct... Rozhodně bych z ničeho nevinil třeba Olověného Dušana, že se snaží oceňovat ateliéry, které jsou dobré. To je

naprosto regulérní snaha poukázat na výjimečné práce...

Mluvíte o Olověném Dušanovi. Představuje renomovanou studentskou soutěž Spolku. Jak známo, během Dušana musí porota posoudit obrovské množství projektů. Na jeden jim zůstane pár vteřin... Na to už jednou poukázal profesor Příkryl, když byl v porotě. Nejde tu spíš o posouzení dojmu z grafické prezentace – nikoli architektonického obsahu práce?

Asi tak bude. Pro mě je dobrý ateliér, který navštěvuji, tedy Kohout – Tichý, kde vedoucím nejde ani tak o vizuální výstupy, jako o to, aby dům fungoval v půdorysech a řezech a funkčních schématech... Ale abych se vrátil k metodě posouzení kvality: Podle mě je v tuto chvíli asi nejlepším měřítkem třeba fronta na zápis. Někam se hlásí sto lidí a jsou ateliéry, kam se jich přihlásí sedm. Což na druhé straně může být i otázka pedagogického vedení nebo náročnosti, těch prvků je velké množství... Architektura jako taková není úplně snadno kvantifikovatelná. Nicméně zmíněný zájem může být určitým vodítkem. A v této souvislosti mě napadá, jestli má naše škole v tomhle systému k dispozici data, do kterých ateliérů se hlásí hodně lidí a kam se nehlásí nikdo nebo méně lidí...

Ale možná se na věci kvality dá dívat i jinak:

Dobrý ateliér možná netvoří ani pedagogové, ani zadání, ale studenti, kteří se sejdou. To je podhoubí, z něhož vznikají dobré projekty a myšlenky, které mohou ovlivňovat všechny další

studenty. A pedagogové vše mohou usměrňovat anebo podporovat... Zkrátka kvalitu vytvářejí ti studenti. A ti si vybírají ateliér na základě spousty faktů; od toho, jak se jim líbí zadání, až po to, jestli je pedagog respektuje, jestli se k nim chová hrubě, jestli nebude do prováděcí dokumentace zasahovat ještě týden před odevzdáním, anebo naopak v zimním semestru řekne, teď je to hotové a teď budeme pracovat na dokumentaci, i kdybychom našli tisíc chyb...

Takže znovu otázka, možná trochu odtažitá od tématu: dá se zvenku poznat dobrý ateliér?

Osobně si myslím, že ne.

Cestou k algoritmu

Víc než o výsledku tedy hovoříte o procesu – o studentech, kteří se něco učí od těch, co umějí či znají... Ale zpátky: vplynuly z diskuse v Archicafé závěry, které by se daly charakterizovat jako doporučení pro budoucí výběr studentů do ateliéru?

Debaty v Archicafé byla v jednu chvíli poměrně vyhrčená. Mezi vedoucími ateliéru, kteří losují, a těmi, co si vybírají podle portfolia... Budoucnost může mít podle mě snaha o vytvoření algoritmu, který bude fungovat na základě studentských preferencí, a zároveň zde třeba bude mít pedagog možnost věc korigovat... Tak nový prvek – algoritmus představil děkan. Když se vychytá, může zajistit spokojenost co největšího množství lidí.

Nepůjde tedy ani o známky nebo o čas příchodu jako na jiných fakultách...

Děkan mluvil o určitém sjednocení, a to na základě školního serveru. Takže by nebylo jakýmkoli způsobem možné systém obcházet různými

maily o prázdninách apod. Důležité by bylo, že by byla stanovena pravidla. Nahrála by se portfolia třeba do tří ateliérů, aby se zjistilo, kam ten student chce nastoupit nejradši. Osobně si dokážu představit, že by bylo možné jednak využít nějaký matematický model, ale zároveň si myslím, že tam třeba musí být vůle pro pedagogy; tak aby systém zohledňoval i jejich preference. Aby nemohlo docházet k pokoutním věcem. Určitě totiž nezmezí pedagogové, toužící učit studenty, kteří jsou pro ně inspirativní. A nechtějí proces nechávat náhodě. A ještě něco: zároveň tím získáme tvrdá data: kam studenti chtějí a kam ne. Ten algoritmus by mohl být třeba vychytaný, tak aby opravdu byla většina lidí spokojená.

Byly nějaké námitky proti návrhu děkanova algoritmu?

Určitě je tu skupina, která nechce nechat za sebe vybírat ani náhodu, ani počítač. A chtějí

mít možnost výběru ve svých rukách.

Ono se to zdá jasné: Když si vybírá student školu, vybírá si nepřimo i kantora. Ve škole s uměleckými ambicemi jistěže mohou vzniknout mezi studentem a jeho pedagogem silnější vztahy... Jak zastánci stávajícího systému argumentovali, když slyšeli nevýhody?

Spíš chápu důvody druhé strany, která je třeba pro návrat losování, což vypadá přece jen nejspřavedlivěji. A zajistilo by to určitý mix. Nicméně děkan přichází s jednotnou, systematizovanou metodou.

Víte o škole v zahraničí nebo i v tuzemsku, která by mohla sloužit jako vzor?

Myslím, že postoj fakulty, kdy se vybírá na základě portfolia nebo pohovoru je vlastně relativně ojedinělý. Jen málokde dávají takový prostor pedagogům. Ale co vím, v Miláně, možná i v Hamburku školy fungují na základě: Kdo dřív přijde, ten dřív mele. Jako u zápisů předmětů. Pak jsou školy, například FUA Liberec, kde systém funguje na základě algoritmu, kde pedagog i student mohou vstupovat do počítačového procesu s tím, že si ateliéry mezi sebou vyměňují nebo si přetahují studenty... Jenže tím si vlastně všechny výhody algoritmu rozbourají... Když se ptáte, myslím, že vzorem našeho děkana je mnichovská univerzita.

Ještě jeden pohled, advokáta diaboli: Nemůžeme se dívat na problém i tak, že jeho smyslem je zkušenosť, která bude cenná v praxi, kdy bude muset architekt pracovat na zadání, které mu přinese obživu, a ne nějaké totální štěstí? Prostě, aby dělal, co je nezbytné...?

Podstatné je podle mě sjednocení systému. Aby nedocházelo k tomu, že třeba průměrný student se hlásí do výborného ateliéru, kam není přijat, anebo výborný student se hlásí do výborného ateliéru a není přijat, protože tam nikdy nebyl... A skončí oba v ateliéru, který je prostě nezáživný, kde má pocit, že se nemohou rozvíjet a z toho vzniká nějaká frustrace. Obecně jde o to, jestli je správný přístup, kdy si ateliér student pojistí, anebo hraje nějakým způsobem vabank – a když se nedostane do dobrého ateliéru a může skončit v ateliéru, kam vůbec nechtl... Já bych studenta nebo studentku tohoto stresu nebo frustrace chtěl ušetřit. Jasně, na trhu práce se to může díť. Ale tady jsme zatím ve škole.

Děkuji za rozhovor. Jiří Horský

Z dějin přijímání studentů do ateliérů aneb Mezi přidělováním a „trhem“

Fragment z článku emeritního děkana FA ČVUT prof. Ladislava Lábuse, nabízejícího vhled do historie naší školy v době před listopadem 1989

Před rokem 1989 si studenti nemohli vybírat vedoucího ateliéru a diplomního projektu, a tím de facto i zadání ateliérů či diplomních projektů. V první polovině sedmdesátých let, kdy se architektura studovala na Stavební fakultě (studium tehdy trvalo šest let), byli studenti po absolvování prvního semestru v ateliérech ZAN přiděleni do jednotlivých ateliérů, ve kterých prošli školou až po diplomní projekt; s výjimkou ateliérů ve čtvrtém ročníku, zaměřených na průmyslové a zemědělské stavby, které zajišťovali pedagogové z kateder, specializovaných na tyto stavby. Po roce 1976, kdy se Fakulta architektury po 16 letech opět vyčlenila z Fakulty stavební jako samostatná (studium se tehdy zkrátilo na – v Evropě i v ČR před rokem 1960 obvyklou – délku pěti let), byli studenti do ateliérů nadále přidělováni, ale neprocházeli jedním ateliérem po celé studium. V letech 1976 až 1990 byli studenti po třech letech studia architektury rozděleni do dvou oborů – oboru Architektura a oboru Urbanismus a územní plánování, což se samozřejmě projevovalo i v zadáních ateliérů. V té době probíhalo studium na vysokých školách obdobně jako na středních školách tzv. ročníkovým způsobem. Studenti museli v každém ročníku absolvovat všechny předměty, aby se mohli zapsat (třeba podmíněně, pokud jim scházela jen jediný předmět) do dalšího ročníku. Pokud požadavky nesplnili (včetně požadavků na termíny absolvování podmíněně zapsaných předmětů), opakovali ročník, aby absolvovali chybějící předměty. Studenti si nemohli vybírat vedoucího ani zadání ateliérů, ale ani zaměření studia formou modulů nebo volitelných předmětů, které byly v kurikulu studia spíše ojedinělé. Studijní plány všech tří fakult architektury, které v roce 1976 vznikly vyčleněním ze stavebních fakult (FA ČVUT v Praze, FA VUT v Brně a FA STU v Bratislavě), byly zcela identické, nastavené

centrálně ministerstvem školství. (Klíčová rozhodnutí, jako vyčlenění fakult architektury ze stavebních fakult, iniciovaná mimo jiné nejen FA, ale i Svazy architektů, však nevznikala na ministerstvu školství či na vládě, ale „pekla“ se na ÚV KSČ.) Teprve od roku 1984 bylo jednotlivým FA umožněno v posledních dvou ročnících (tzn. jen v 7. až 9. semestru, 10. semestr byla DP) si z 20 % nastavit studijní plán podle svých preferencí.

Resuscitace fakultní samosprávy

V roce 1990 došlo k zásadní politické a společenské změně, která přinesla obnovení demokratických principů celé společnosti, včetně obnovení akademických svobod a samosprávného uspořádání pro vysoké školy i obnovení svobodného výkonu profese architekta. To samozřejmě ovlivnilo i potřebu komplexního vzdělávání architektů a došlo ke zrušení rozdělení studijních oborů na architekturu a urbanismus. V počátečním hektickém období se v roce 1990 uskutečnily zásadní změny v organizaci školy i ve výuce, jako je princip vertikálních ateliérů nebo zavedení velkého podílu povinně volitelných předmětů, které se dodnes uplatňují. Jejich podstatou bylo zavedení demokratických principů do správy školy i jejich aplikace do vlastního studia. Byly motivovány snahou o otevřenost a uvolněnost studia, aby studenti kromě svobody volby ateliérů převzali i spoluodpovědnost za jeho průběh a profil. Obsah studia byl tehdy podroben analýze vývoje výuky architektury a pozemního stavitelství u nás i v zahraničí, včetně srovnávání s evropskými standardy, zejména pak se Směrnicí EU o uznávání kvalifikace v oblasti architektury, které prokázaly, že naše studijní plány studia architektury, včetně podílu a významu ateliérové výuky, jsou srovnatelné se zahraničními univerzitami i bývalou FAPS. Změny obsahu i formy studia

a studijních plánů se tehdy týkaly i přihlašování do ateliérů a hlavně zavedení tzv. vertikálních ateliérů, kde společně studují studenti od 2. ročníku až po diplomní projekty, které způsobují problémy, jimiž se zabýváme při úvahách o změnách regulace přijímání studentů do ateliérů. Princip vertikálních ateliérů nebyl opuštěn ani po rozdělení studia na bakalářský a magisterský stupeň v roce 2003. Změny studia, kromě jeho rozvolnění zavedením tzv. bezročníkového studia a umožňující studentům volbu harmonogramu studia i posloupnosti předmětů (kromě ojedinělých výjimek, jako je statika a NS), poskytovaly studentům mimo jiné i možnost jeho profilace zavedením velkého počtu volitelných předmětů. Následně i zavedením ucelených specificky zaměřených studijních modulů (od roku 2007 zavedením modulu ZKA) i razantní redukcí povinných předmětů (následným vývojem však postupně eliminovanou). Tyto změny byly zároveň provázené opětovným prodlužováním studia na 11 semestrů (od roku 1990) a 12 semestrů (od roku 2000 do roku 2003, kdy byl zaveden strukturovaný program A+U, členěný jako naprostá většina architektonických programů v EU na tři roky BSP a dva roky MSP). Zásadní roli v tehdejší „sametové revoluci“ vývoji hrála tzv. Akademická rada (předchůdkyně našeho AS, legislativně zakotveného až novým VŠ zákonem v roce 1991), složená z třetiny pedagogy, z třetiny studenty a z třetiny externími architektky z Občanského fóra architektů, pod vedením Aleny Šrámkové, která v té době byla předsedkyní Obce architektů. Tato sametová revoluční „akademická garda“ Akademické rady FA ČVUT (iniciovaná formálně i personálně studenty FA) de facto dirigovala v sametové revolučních letech vývoj školy, i když oficiálním představitelem a děkanem FA byl v letech 1989–1991 doc. Svatopluk Voděra, který vyhrál první svobodné volby děkana FA ČVUT v prosinci 1989. (Dva roky předtím, než to nový VŠ zákon v globální rovině vyžadoval po všech univerzitách a fakultách.)

Ateliérová výuka nově

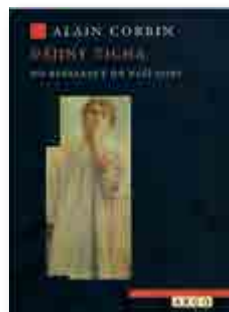
Změny studia se nejvíce dotkly právě ateliérové výuky. Již od letního semestru akademického roku 1989/1990 bylo Akademickou radou FA vyzváno pět erudovaných architektů z praxe, aby nahradili vedoucí ateliérů, se kterými (na základě jejich politické angažovanosti v minulém režimu) FA rozvázala pracovní poměr. Změny byly cíleny na posílení role ateliérů a jejich vedoucích na úroveň vedoucích kateder, dnes ústavů. Obdobně jako je tomu třeba na ETH Curych, kde je pouze několik ústavů (3–5) a cca 15–20 ateliérů světznámých architektů postavených na úrovni ústavů. Ateliéry byly tehdy vyjmuty z ústavů a z hlediska organizační struktury fakulty postaveny na jejich úroveň.

Tehdy vzniklo 16 tzv. „samostatných ateliérů“, u jejichž vedoucích se předpokládalo, že si během několika let požádají o habilitaci (pokud ji již neměli), která měla být podmínkou jejich setrvání v této roli. (Tehdy měla FA jediný program A+U s 16 „samostatnými ateliéry“, dnes máme další dva programy KA + Design, které mají v A+U cca 35 ateliérů, a KA a D po pěti ateliérech, to vše bez cca 20 ateliérů ZAN.) Realita však šla jiným směrem, mnoho vedoucích ateliérů necítilo potřebu se habilitovat, a přesto nadále zastávali tuto pozici, což nebylo a není vnímáno jako problém. Obdobnou úlevu z původně v devadesátých letech nastavených nároků, převzatých z prostředí EU či Německa, jsme byli nuceni akceptovat na úrovni odborných asistentů, kde jsme v devadesátých letech převzali německý model, že asistentem na VŠ může být pedagog jen na dva úvazky, (v našich podmínkách tehdy upravených na dva pětileté úvazky, tzn. deset let), což praxe brzo vyvrátila. O asistentůska místa, na rozdíl od vedoucích ateliérů nebyl v té době dlouhodobě zájem. Zmiňuji to z toho důvodu, že to nepřímo souvisí rovněž s přihlašování do ateliérů, kde se předpokládalo, že otevřený „tržní“ systém volby ateliérů bude reflektovat zájem o jejich absolvování a povede k častější obměně pedagogů. Což však neplatí takto jednoznačně, „neviditelná ruka trhu“ zájmu o ateliér nesouvisí jen s jeho kvalitou, ale i se zadáními, kterým se věnuje atd. Kdyby se tato kritéria uplatňovala doslovně, neměli bychom zřejmě ateliéry zaměřené třeba na územní plánování atp. Systém 16 fakultních „samostatných ateliérů“ postavených na úrovni tehdy cca 15 ústavů se brzo ukázal jako nefunkční z manažerského hlediska. Mimo jiné také z důvodu, že v té době byli potenciální erudovaní architekti schopní vést školní ateliéry nuceni opustit v té době rušené státní či družstevní projektové ústavy, v nichž do té doby pracovali, a transformovat je či si založit vlastní soukromé firmy. Děkan Vladimír Šlapeta se ve svém prvním, tehdy tříletém funkčním období (1991 až 1994) vedení FA ČVUT rozhodl nefunkčnost samostatných ateliérů řešit radikálně, zčásti jejich převedením opět na teoretické ústavy spojené s problematikou navrhování a plánování, jako Ústavy nauky o stavbách, urbanismu, územního plánování, interiéru, památkové péče a zejména založením v prostředí FA ČVUT zcela nových „Ústavů navrhování I a II“ a později i Ústavů navrhování III a IV, které se měly stát garantem v roce 1990 nastavené koncepce udržení významné pozice a tvůrčího poslání ateliérové výuky, pokud možno neomezené typologickými druhy. (...)

Psáno pro Studijní komisi AS ČVUT Kráčení, titulky, mezititulky redakce

KNIHOMIL

Jaká otázka mi vězí v hlavě po nedávno přečtené knize, článku, větě...

O tichu Milena Hauserová

Dopřednášela jsem před chvílí. Obsah přednášky v myslí ještě nějakou dobu doznívá. Tentokrát byla o prostorech pro hluboké soustředění a naslouchání sobě. V minulosti i současnosti. Honí se mi v hlavě obrazy jejich stavební podoby. A také to, co obraz nezachytí: ticho. Ticho jako nepřítomnost hluku, nebo naopak jemně podtržené tichým, nejspíš přírodním zvukem. Kapky dopadající na klidnou hladinu, vzdálený přiboj...

Jdu domů a stále přemítám. Čas od času mě i navzdory spěchu zláká knihkupectví v podchodu u metra. S pomyslením na haldy knih doma, které rozhodně už nevkličím do přeplněných domácích knihoven, sama sebe omlouvám parafrází Vyčítalova vtipu o čtenářích a knížkách: ne, nebudu je kupovat, jen je tak trochu podrbám po hřbetě. Vcházím tedy do knihkupectví s odhodláním jen trochu pokoukat a zase zmizet.

A pak jsem na ten titul narazila. Vykouknul na mě z černé obálky, kterou nakladatelství Argo přiklo edici stěžejních děl světové historiografie Každodenní život a Historické myšlení. Alain Corbin – Dějiny ticha; Od renesance do naší doby. Francouzský originál vyšel před šesti lety. Českého překladu od M. Seidla se dočkal díky podpoře francouzského institutu v Praze. Úvod této historické studie se otevírá nabídkou provázet čtenáře proměnami vnímání ticha a různých podob vztahu k němu. Teprve v další čtení se ukáže, že se tak bude dít především na základě jeho reflexe ve francouzské literatuře. Pod představou ticha však autor nehledá především absenci zvuků, ale ticho jako prostor usebrání, modlitby, meditace, snění „a zejména vnitřní místo, odkud vyvěrá promluva“.

Vzhledem k okolnostem nezbylo než podlehnout a odnést si dílko (114 stran) historika navazujícího na směřování francouzské historické školy Annales domů. A pustit se do něj už v metru.

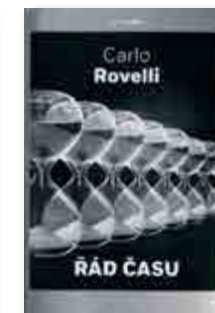
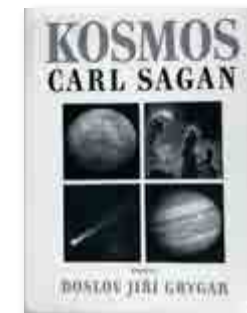
Autor prochází různými místy prožívání ticha, sleduje různost jeho „textur“. Zastavuje se u vyjádření těch, kdož vnímali různou povahu ticha přírody. Věnuje se dokladům úsilí o hledání ticha i způsobům jeho zjednávání. Zaznamenává metamorfózu „zvukové krajiny“ na prahu 20. století a její rozmanitě a mnohdy protichůdně vnímané projevy: radostně vítány halas nastupujícího věku techniky i množící se požadavky na zachování ticha tam, kde zvuky atakují intimní prostor člověka. Dotýká se i biblicky vážné podoby ticha v pokoře a adoraci. V kapitole Promluva nás autor ticha šířeji než v jiných částech dílka zavede do světa výtvarného umění a zastaví se i u těch, kdož „namalovali ticho“. Přirozeně se dotkne symbolistů a nemine ani Kupkův Hlas ticha z roku 1903 a rozestře i téma ticha v kinematografii. Závěr studie je věnován tichu v sociálních vztazích. Poutavě, ale nesoustavně. Útržky nápadů otevírají otázky, nutí pítit se po dalších souvislostech. Celá kniha působí spíš dojmem s nadhledem črtnutého upozornění na zajímavé téma hodné dalšího promýšlení než jako dotažená syntéza. I tak ovšem stojí za přečtení. Rozhodně doufám, že inspirace z ní se nějak promítne i v příští verzi právě odezdnělé přednášky.

Ticho, nepřítomnost hluku, usebrání, lidská vzdálenost i blízkost – těmito a dalšími tématy se knížka obírala. Dotkla se však i ticha jako mlčení. Mlčení z vlastní potřeby a mlčení vynuceného buď z vnější, nebo vlastní nejistoty, obavou, slabostí či pocitem nepatřičnosti. Myslím na ticho mlčících rozestřené někdy i kolem zásadních otázek. Možná i v našem oboru. Teprve teď jsem díky této knize, i když jen nepřímým tukanutím, zaznamenala jev označovaný jako „spirála ticha“. Jev hodný pohledu psychologa i sociologa. Další výzva pro nový směr rozhlédnutí.

**Autorka je pedagožka
Ústavu památkové péče FA ČVUT**

O náhodě Marek Kratochvíl

O náhodě Marek Kratochvíl „I do not believe in control, I believe in an accident.“ Slova mého oblíbeného finského architekta Marca Casagrande jsem si zapsal na malý papírek. V jedné přednášce na Porto Design Biennale 2021 mluvím o tom, jak udělat v architektuře místo náhodě a jak pustit divokou přírodu do procesu utváření našeho prostředí. Opustit svůj návrh, aby se mohly události dít nahodile. Přístup Marca Casagrande je mi hodně blízký, ale jeho slova ve mně zároveň vyvolala spoustu otázek. Co je to vlastně náhoda? Potlačuje kontrola prostoru výskyt nahodilých dějů? Proč se naše města bojí pustit divokou přírodu do svého nitra a jak se vůbec plánuje nepředvídatelnost? Nad bílým papírem mám spíše těžkosti, myslím si, že většina z nás. Při práci tak vycházím především z kontextu. Musím tedy hodně chodit a zkoumat vše okolo mě. Tyto procházky jsou nedílnou součástí mojí práce a náhody v ní hrají obrovskou roli. Cestou si jich všímám, někdy se jimi dokonce nechávám úplně vést. Vnímání neočekávaných podnětů je pro mě určitá forma navazování kontaktu se svým okolím. Události reagují na mě a já zase na ně. Vzniká takový náš společný příběh. Už to nejsem pouze já, ale my. Já a svět náhod, kterému věřím. Skrývá se v tom určitá forma spirituality, bez které to nefunguje. Co je ale na náhodě tak strašidelného? Rozhodně si dovoluji tvrdit, že je nepředvídatelná a děje se mimo naši kontrolu. Pro jednoho je většina náhod spíše nehoda, kazí jeho plán. Naopak já při neočekávané události špicuji uši, co že si to pro mě svět přichystal, div zvědavostí neposkočím. Takový je můj osobní vztah k fenoménu nahodilosti, jakási víra v onu vzájemnou souvislost všech věcí, o které takto mluvím v souvislosti s vesmírným řádem uznávaný profesorem astronomie Carl Sagan ve své knize Kosmos. Když uvažuji nad slovy Marca a nad jeho zapojením přírody do plánování měst a ztráté kontroly, napadají mě paralely. Často

se setkávám se strachem z prázdného místa v architektonickém plánu. Je však dokonale definovaný plán tím správným nástrojem k utváření prostoru? Možná že zdravé a funkční prostředí je založené spíše na porozumění a vztazích než-li na výkresu, který všemu určí své místo, a náhoda ať jen se opovázím tento dobře namazaný stroj narušit. Myslím, že to je ono „opuštění od svého návrhu“ a „ztráta kontroly“, o které Marco Casagrande mluví. Potlačení našeho lidského ega. Co se ale stane potom? Je pravděpodobné, že tato obava z neznámého a nekontrolovatelného chaosu je příčinou našeho dosavadního přístupu k přírodě, tedy snaze o její totální zkrocení ve městech i jejich blízkosti. Okrasné zahrádky a zakrslé kultivary promenádních stromků nám jen těžko způsobí vrásky na čele z jejich divoké nepředvídatelnosti. Kromě dekorativního vzhledu však nepřináší navíc skoro nic, komplexita a multifunkčnost přírody zůstává nenaplněná. Představa nespoutané přírody jako základní infrastruktury symbiotického města je stále obávaným obrazem prostoru, ve kterém jsou náhoda a vědomá ztráta kontroly spíše hrozbou než-li přirozenou součástí našeho plánu. Nakreslit vztahy a náhody lze těžko. Rozhodně lze ale architekturou ovlivnit, kde a jak často se budou dít a jak na ně budeme reagovat. Podobně jako samotný vesmír, který není řízen žádným „masterplanem“, nýbrž principy, vztahy a náhodnými událostmi, pro které jsou nastaveny vhodné podmínky. Jak totiž píše Carlo Rovelli ve své slavné knize Řád času: „Svět není tvořen věcmi, ale událostmi, které se navzájem kombinují.“ I já jsem tedy v určitém smyslu pouze událost, děj, proces...náhoda, kterou nikdo nenavrhl, ale umožnil, aby se stala. Jak ale poznat kdy vedeme psa my a kdy vede on nás? Kdy ho pustit a kdy naopak pevně držet na vodítku? Víme co je ten náš roztomilý mazlíček vůbec zač?

**Autor je finalista soutěže O cenu děkana
FA ČVUT, 2022, kategorie diplomní práce**

během podzimní konference DOCOMOMO ve Valencii. Jeho příspěvek *The young generation of architects faces the pitfalls of late modernism and socialist central planning* byl následně publikován i ve sborníku. V rámci gruzínského architektonického bienále později přednesl v Tbilisi přednášku *The eighties, underestimated heritage of ideological shifts*. Viz též www.architektura80.cz

November Talks 2022. Jako první přednášející se představil akademické obci FA ČVUT 7. listopadu v posluchárně Kotěra Winny Maas z ateliéru MVRDV, který se také prezentoval jako nový hostující pedagog na FA ČV ČVUT.

Za Petrem Rezkem

V úterý 8. listopadu zemřel ve věku 74 let Petr Rezek, který po několika desetiletí silně ovlivňoval naše prostředí i osobnosti v oblasti filozofie, umění a architektury. Sám sebe nazýval učitelem filozofie, nikoli filozofem. Nebyl jen učitelem filozofie a filozofů, ale i výtvarníků, architektů i teoretiků umění a architektury, věnoval se také hudbě, zejména opeře. Spolu s odchodem Jiřího Ševčíka v dubnu 2022 jsme přišli během jednoho roku o dvě zřejmě nejlivnější osobnosti, které formovaly od sedmdesátých let myšlení dvou generací architektů i výtvarníků a v případě Petra Rezka také filozofů. Ačkoli nebyli ve vedoucích pozicích na univerzitách nebo Akademii, přesto podněcovali a určovali diskurz o zásadních mezioborových tématech. Rezek vystudoval psychologii, filozofii a estetiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Patřil k žákům filozofa Jana Patočky, měl blízko k historikovi umění Jindřichu Chalupeckému. Za normalizace, kromě několika let po ukončení studia, kdy pracoval jako klinický psycholog, nemohl vykonávat svoji profesi, ale jen nekvalifikovaná zaměstnání. Přesto nadále působil ve svém oboru – vedl bytové semináře, občas měl veřejné přednášky či cykly přednášek a publikoval v samizdatu nebo v Jazzové sekci. Cestu k němu a jeho názorům i jejich promyšlené a působivé prezentaci jsme tehdy museli hledat. Kdo hledá, najde. Snaha nalézat,

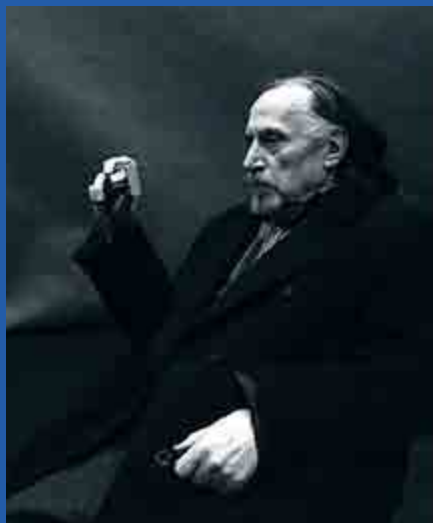
spojující jeho posluchače, spolu s promyšlenou prezentací názorů měla až kultovní vliv a násobila sílu i význam sdělení.

Po roce 1989 mohl konečně učit a jako učitel fenomenologie, filozofie a teorie umění i architektury působit přímo na studenty – na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, Akademii výtvarných umění v Praze a zejména na Fakultě umění a architektury Technické univerzity v Liberci.

Učení pojímal s vášní a poctivostí, někdy až nesmlouvavou upřímností, jako vše, čemu se věnoval – svým textům a konceptům, překladům i vydávání knih a časopisů, založení vlastního nakladatelství nebo práci knihovníka na Fakultě umění a architektury v Liberci.

V roce 2009 obdržel Cenu Toma Stopparda za knihu *Architektonika a protoarchitektura* a v roce 2014 Cenu F. X. Šaldy, udělenou za knihu *Proklouznutí neboli Smrt*, vydanou v nakladatelství Ztichlá klika. Dlouhodobě byl oceňován těmi, co mu se zájmem i nadšením naslouchali a rozuměli. A měli klíku, že ho poznali předtím, než ztichl.

Ladislav Lábus

Ftp Martin Němec

ALFA, bulletin Fakulty architektury ČVUT / Vydává: vedení FA ČVUT / Ročník 15 / Vychází 5x ročně / MK ČR E 17540 / Redakce: Jiří Horský / Layout: redakce / Jazyková redakce: Eva Lorencová / Snímky, není-li uvedeno jinak: © archivy autorů / Tisk: DI print – Ivana Jakubcová / Kontakt: redakce bulletinu Alfa, č. 304, Thákurova 9, 160 00 Praha 6, tel.: 602 230 444 / alfa@fa.cvut.cz.

Na obálce: Klára Janypková, absolventka FA ČVUT, obor design (2021), vítězná práce v nedávné fakultní soutěži O návrh sochařského díla – 3D objektu pro vítěze fakultní soutěže O Cenu děkana FA ČVUT.

(Porota Dalibor Hlaváček, Jan Jaroš, Jan Němeček, Henrieta Nezpěvákova Jiří Opočenský, Kateřina Rottová.)